

Tachtig procent van de bedrijven haalt in 2012 geen positief arbeidsinkomen

Vleesveehouderij vraagt veel veerkracht

Terwijl melkveehouders hun omzet en aanwas fors zien stijgen door de hoge slachtprijzen, is het in de vleesveehouderij kommer en kwel. Door gestegen kosten voor veevoer en stro en het kleine verschil tussen topkwaliteit en worstkoe staat de rentabiliteit onder druk.

tekst **Alice Booij**

Eigenlijk begon de malaise in de vleesveehouderij al in 2011. 'In 2010 was het een normaal jaar, maar vleesveehouders hadden toen al geen superinkomen', vertelt Dirk Audenaert van de Boerenbond. 'In 2011 is een aantal kostenposten flink gestegen, eigenlijk alle, terwijl de prijzen hetzelfde zijn gebleven, kortom, het is nu echt heel moeilijk.'

Duurder krachtvoer en stro

Het krachtvoer laat de grootste toename in kosten zien. 'Het is zo 50 euro per ton voer duurder geworden, voornamelijk door de toegenomen kosten van eiwitproducten zoals soja', licht Audenaert toe. Het betekent al gauw een extra kostprijs van 100 euro per zoogkoe. Audenaert signaleert dat veel vleesveehouders krachtvoer hebben vervangen door goedkopere krachtvoerachtige bijproducten. 'Zoals perspulp, fritessnippers en bijproducten uit de bio-ethanolproductie. Maar ook hierbij zie je een toegenomen vraag en de prijs van deze producten volgt zo ook de stijging van de krachtvoerprijzen. Uiteindelijk zijn vleesveehouders hier kostentechnisch weinig mee opgeschoten.'

Maar het is niet alleen bij de gestegen krachtvoerprijzen gebleven. Ook de stroprijzen zijn enorm gestegen. 'Er is meer dan een verdubbeling van de prijs geweest: van 75 euro naar 150 euro per ton.' Uitgaande van een gebruik van zo'n 2 ton per zoogkoe per jaar betekent ook hierbij dat er 100 euro tot 150 euro per koe meer kosten voor stro zijn gemaakt.

'Alhoewel het dit jaar wellicht een beter jaar voor de oogst van stro wordt, is een grote prijsdaling niet te verwachten', denkt Audenaert. 'Er blijft een grote druk op de markt.' Het betekent per zoogkoe door hogere krachtvoer- en strokosten dus al gauw 200 euro meer kosten, zo rekent Audenaert voor. 'En dan heb ik het nog niet eens over de gestegen kosten voor loonwerk, pacht, energie en meststoffen.'

Stro en voer werden het afgelopen jaar flink duurder en daar zit de komende tijd geen verandering in

Terwijl de kosten het afgelopen jaar alleen maar stegen, bleef de opbrengstprijis van het luxe vleesvee op een gelijk niveau. 'Het is voor vleesveehouders een heel grote frustratie dat de reformekoeien uit de melkveehouderij zoveel opbrengen, tot wel 35 procent meer in prijs. Goede kwaliteit wordt in vergelijking hiermee niet betaald. Het is blijkbaar moeilijk de luxe, edele delen in de markt goed weg te zetten.' Al met al denkt de adviseur dat 80 procent van de bedrijven geen positief arbeidsinkomen zal halen in 2012.

Een ontwikkeling om moedeloos van te worden. Maar zitten vleesveehouders ook in de knel? Riccy Focke van Boeren op een Kruispunt merkt er weinig van dat gespecialiseerde vleesveebedrijven in moeilijkheden zitten. 'Ze melden zich niet bij ons. Dat komt omdat ze ondanks hun slechte rendement geen problemen met de bank hebben. Vleesveeouders werken met heel weinig vreemd vermogen. Banken zijn al jaren wantrouwig over het rendement van vleesvee.' Daarbij hebben de meeste vleesveebedrijven een tweede of zelfs derde tak, merkt Focke op. 'Daar wordt het vleesvee gebruikt om liquiditeitsproblemen in andere bedrijfstakken aan te vullen. Gaat het met het melkvee slecht? Dan verkoopt men het vleesvee.'

Waar zitten nog kansen?

Waar zitten nog wel kansen? Het valt Focke op dat met name vleesveeouders die werken met een 'korte keten' het volhouden. 'Ze vermarkten hun eigen vlees. Voor wie het past, wie tijd en mogelijkheden heeft, geeft het zelf verkopen van vlees een goede arbeidsvergoeding.' Ook noemt hij 'creatief' omgaan met het rantsoen als een mogelijkheid. 'Aardappelen kosten weinig. Waarom niet dure mais in het rantsoen gedeeltelijk vervangen door drie of vier kilo aardappelen?'

Laurence Hubrecht van de afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling bij de Vlaamse overheid geeft aan dat er een aantal tools ontwikkeld zijn waarmee vleesveeouders kunnen optimaliseren. Zo is er een rantsoensberekeningstool op de website te vinden. En de ontwikkeling van de vleesindex moet vleesveeouders ook helpen bij het fokken naar nog rendabeler dieren.

Ook werkt het Departement Landbouw en Visserij eraan om binnen afzienbare tijd te streven naar een beperkte hoeveelheid aanhoudingsvormen bij het slachthuis. 'We willen dat meer uniformeren en strikter aangeven wat wel en niet weggesneden mag worden', verwoordt Hubrecht. 'Het zorgt voor veel discussie tussen vleesveeouder en slachthuis. Daar moet duidelijkheid over komen.'

Federatievoorzitter Willem Dijkstra: 'Ook hobbyisten gaan rekenen'

Vleesveehouders in Nederland zijn over het algemeen hobbyisten, maar ook zij hebben het moeilijk met de economische situatie, geeft de voorzitter van de Federatie voor Vleesveestamboeken Willem Dijkstra aan. 'Alles is duur, terwijl een worstkoe uit de melkveehouderij haast net zoveel opbrengt als een vleeskoe.' Als het aan Dijkstra ligt, komt daar verandering in. 'De extra opbrengst die bij meer kwaliteit hoort, krijgen vleesveehouders niet. Alleen die ondernemers die een goede gecontroleerde afzet met zo'n plus hebben, die redden het.'

Het zijn vooral die afnemers, vooral particuliere slagers, die meerwaarde meegeven aan het vlees. 'Voor de massa

zijn we blijkbaar niet bij machte om aan de consument uit te leggen dat ons vleesvee diervriendelijk gehouden wordt met een laag antibioticagebruik.' Binnen de federatie is weleens geprobeerd in samenwerking met LTO en de Dierenbescherming 'sterren' van diervriendelijkheid op het vlees te krijgen. 'Dat strandt echter door de keizersnede en het feit dat de dieren niet aangeboden mogen zijn. Het is maar een kleine groep die hieraan kan voldoen.' Daarbij werkt het niet gemakkelijk met acht of negen verschillende rassen, voegt Dijkstra toe. 'Er is geen uniformiteit.' Boeren moeten gaan rekenen, adviseert Dijkstra. 'Maak een boekhouding, ga netwerken en weet waar je in je bedrijf

nog kosten kunt besparen.' Ook voor de toekomst heeft hij zijn twijfels. 'Iedereen is in afwachting hoe het met het premiebeleid gaat, en wat te denken van de vergoeding voor natuurbeheer? Er zit geen vernieuwing in de sector, dat is mijn grootste somberheid. Hoe krijgen jongeren nog een kans?'

Nog een item is de EU-erkenning voor vlees van Belgische witblauwen. Drie jaar geleden organiseerde de Vlaamse overheid dialoogdagen en publiceerde aan de hand hiervan een eindrapport. Hierbij werden de knelpunten in de vleesveehouderij benoemd en er werd ook constructief naar oplossingen gezocht.

Een van de knelpunten was het tot waarde brengen van het luxe vlees. 'We zijn de aanvraag van het dossier aan het voorbereiden', geeft Hubrecht de stand van zaken weer. 'Het moet daarna nog gedragen worden door de Vlaamse en Waalse overheid voordat het naar de EU-commissie gaat en andere lidstaten hun opmerkingen kunnen maken. Kortom, een proces van jaren', geeft ze aan. 'En daarbij het is nog moeilijk in te schatten of zo'n EU-erkenning ook daadwerkelijk een hogere prijs gaat opleveren.' Toch lijkt het scenario voor de toekomst positief. De vraag naar rundvlees groeit en wereldwijd neemt het aanbod af, zo staat er in verschillende rapporten geschreven. Vleesveehouders zouden juist moeten kunnen profiteren van de krapte in de markt, alhoewel de economische situatie en de hoge voerprijzen de marges, zeker nu, onder druk kunnen zetten.

Hand op de knip

Met die krappe marges krijgen vleesveehouders de komende tijd ook nog te maken. Het ziet er voor het komende half jaar tot een jaar zeker nog niet beter uit. Extreme droogte in de VS zorgt ervoor dat de noteringen voor graan en mais op

de beurzen explosief stijgen. En ook in Nederland en Vlaanderen lijkt de opbrengst maar heel gewoon. 'De mais staat er maar matig bij', constateert Audenaert. 'Dus verwacht geen topopbrengsten. Dat zal weer gecompenseerd moeten worden met duur krachtvoer.' En ook het krachtvoer zal nog wel weer in prijs stijgen met noteringen voor soja die hoger zijn dan ooit tevoren en zetmeel dat ook krap is op de wereldmarkt.

Oplossingen ziet Audenaert voorlopig niet. 'Het is een extreme situatie. We moeten hopen dat de vleesprijs omhooggaat.' Voorlopig houden de vleesveehouders de hand op de knip. 'Investeren kan alleen bij een heel hoog eigen vermogen, zodat het uit eigen financiële middelen kan.' Over het algemeen zijn de vleesveebedrijven in Vlaanderen beperkt gefinancierd, signaleert hij. 'Ze zijn minder afhankelijk van de bank en dat maakt het gemakkelijker zo'n crisistijd te overbruggen.'

Herstructurering

Hoe moet het verder met de bedrijven? 'Ik zie veel enthousiasme bij jonge vleesveehouders, ze hebben de focus op arbeidsefficiëntie. Ze doen juist investeringen om hun productiviteit te verhogen. Ik hoop dat deze bedrijven het gaan halen. Echter, die hoge financiële lasten vormen ook weer een risico.' Een herstructurering ziet hij als onoverkomelijk. 'Grottere bedrijven werken doorgaans bedrijfseconomisch beter. Ik voorzie dat veel kleinere bedrijven zullen stoppen.'